



Borås Sparbank

Sparbanken vid Allégatan och Åsbogatan uppfördes år 1893 och arkitekten heter Lars Kellman, bilden är fotograferad år 1929. Syftet med sparbankerna var att höja välståndet hos de lägre klasserna, så att fattigvårdskostnaderna inte skulle bli alltför betungande. Det var därför viktigt att sparbankerna framstod som pålitliga, vilket löstes genom att samhällets stöttepelare ingick i styrelsen. Ordförandeposten i sparbanken i Borås innehades länge av stadens präster. Först år 1866 kom affärslivets män in med grosshandlare Anders Svensson. Vid denna tid började den gamla uppfattningen om sparbankerna att ge vika för en mer modern åskådning, som i dem också såg kreditanstalter avsedda att främja ekonomisk utveckling. Sparbankens stora direktion på 13 medlemmar reducerades år 1873 till mer hanterliga 7 och förbudet mot arvodering togs bort. Tillgängligheten för kunderna förbättrades samtidigt genom att sparbanken i Borås ökade sina öppettider från en dag i veckan till två. År 1884 bestämdes att banken skulle vara öppen varje helgfri dag. Borås Sparbank effektiviserades alltså vad som gällde organisation och öppettider, när modernisering i samhället i övrigt sköt fart. Också vad gällande regler för inlåningen utgjorde 1860-talet en skiljelinje. Tiden före kännetecknades inlåningen av att högst 10 kronor fick sättas in varje gång, att en kund som mest fick sätta in 100 kronor per år, att varje kund fick spara högst 500 kronor och ett sparande därutöver gav inte ränta.



Foto Glenn Murberg 20150801

Denna bild fotograferade jag den 1 augusti 2015 och byggnaden är sig lik. Under 1860-talet liberaliserade reglerna, man fick sätta in 1000 kronor per år och varje motbok fick vara på högst högst 2000 kronor. Fram till år 1872 var inlåningsräntan fem procent, därefter sänktes den till fyra procent. Sänkningen fick allvarliga konsekvenser för kundtroheten och så snart det var möjligt höjdes räntan åter till fem procent. Skillnaderna mellan insättning- och utlåningsränta var bara en procent. Marginalerna var små och små räntejusteringar hade därför en stor betydelse för resultatet. Omsättningen expanderade starkt efter år 1870, medan 1860-talets mer kärva ekonomi avspeglas i en långsammare tillväxt av antalet motböcker. Åren 1872, 1878 och 1879 framstår som problematiska med minskat antal motböcker och stora uttag. Utvecklingen har förklarats med de svårigheter räntesänkningar och konjunkturer innebar. Spararnas yrken speglar väl Borås ändrade karaktär. Antalet arbetare och hantverkare ökade kraftigt efter 1860, samtidigt ändrades balansen mellan kunder från Borås och kunder från stadens omgivning. På insättningssidan blev boråsarna en allt viktigare grupp, en likartad utveckling ägde rum på andra orter och var ett uttryck för att insättarna accepterades sparbanken framför andra sätt att spara, samtidigt som det nya mönstret stämde väl ihop med det skett en reallönestegring som gjorde det möjligt för allt fler att spara. Sparbankens medelsplacering var i ett inledningsskede inriktad på lån mot borgen. Detta ändrades då byggnationen i ett växande Borås blev allt mer omfattande. År 1891 var häften av säkerheterna inteckningar och resten lån mot borgen. Också på utlåningens område innebar därför industrialiseringen att en fungerade lokal kapitalmarknad skapades. Pengar sparade i Borås kunde också lånas ut i Borås. Samtidigt blev Borås en stor låntagare och redan år 1849 uppnådde sparbanken en riklig konsolidering med fonder omfattande tio procent av omsättningen. Överskotten användes därefter till samhällsnyttig verksamhet. Skolorna i Borås gynnades med anslag, främst gick dessa till Elementarläroverket för flickor med också till Tekniska yrkesskolan.